

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 »
Pe 3 luni 8 »

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUȚIA INTERZISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

No. 5, CALEA RAHOVEI, No. 5

Un număr vechi 2 Lei

A V I S

Redacțiunea și Administrațiunea acestui ziar s'a mutat definitiv în Calea Rahovei No. 5, vis-a-vis de Palatul de Justiție la Tipografia «Codreanu & Săvoiu».

Orî ce corespondență și plăți, rugăm a ni se face la această nouă adresă, pe numele D-lui CODREANU, redactor-proprietar și administrator al ziarului.

Domnii abonați cari 'și au schimbat domiciliul, cu ocazia Sf. Gheorghe, sunt rugați să bine-voiască a ne face cunoscut noua d-lor adresă către Administrație prin o carte poștală, pentru a nu suferi ast-fel întreruperi în primirea ziarului.

Administrația.

S U M A R

SINDICATUL LA FALIMENTE de Petre Bors.

Cum se consideră condițiunile ilicite, contrarii ordinei publice și bunelor moravuri din un testament său o donațiune? Anulează testamentul și donațiunea ori se consideră ca nescrise? de D. Chebapci.

Jurisprudența Română:

Inalta Curte de Casație I: Ana Som cu Amedeu Lăzărescu.

Idem: Bărzescu cu Căpitan Ciulei.

Idem secția II: Filip Th. Apostol cu Hristache Curte Gane, (electoral). — Informațiuni.

SINDICATUL LA FALIMENTE

În procedura falimentului lucrarea de căpetenie aste a sindicului. Falitul perdând administrațiunea bunurilor sale, aceasta trece imediat prin sentința declarativă asupra sindicului, care devine reprezentantul legal al falitului cum și al masei creditorilor. Sindicului aparține importanța și gingașa misiune, ca să lichideze bunurile falitului și să le repartizeze între creditorî.

Dacă în codicele abrogat numărul lor era până la trei, actualul codice reducându'l la unul a crezut prin aceasta să accentueze mai bine răspunderea personală. Totuși când trebuința cere, în casuri mai complicate și mai multiple, se pot obține de la tribunal auctiliarî pe seama și pe răspunderea sindicului. Puterile sindicului după actuala lege sunt îngrădite cu precioase garanții. Așa constatăm între cele mai principali delegațiunea celor trei până la cinci creditorî aleși de majoritatea acelor cu creanțe admise la pasivul falimentului, și care delegațiune este o comisiune legală de supraveghiere din partea masei credale. Un control superior și imediat se dă unui judecător ad-hoc zis judecător-comisar, a cărui misiune este de a lua toate dispozițiunile necesare și măsurile urgente pentru conservarea și siguranța bunurilor masei. Tribunalul la falimente excepționali poate chiar impune sindicului să dea o cauțiune. Se interzice tribunalului, în scopul de a evita orî-ce suspiciune de interes personal, ca să numească sindic dintre creditorî sêu din rudele orî afiniî falitului. Pentru a se recruta un personal apt de sindicî, legea a avut grija să îndatorească pe Camerele de Comerț de a face o listă de persoane, reînobilă la fie-care două ani, dintre cele mai apte la asemenea sarcină, cum ar fi advocați, foști comercianți și chiar alți particularî reputați și versați în asemenea afaceri. Camera de Comerț confecționează acea listă votând cu scrutin secret, și o înaintează tribunalului ca din această listă să se facă în genere orî-ce numire de sindic. Numai în rare excepțiuni și motivându-și hotărîrea tribunalul poate să nu

mească sindicii în afară de acea listă. Legea, pe lângă alte multe îndatoriri ce impune sindicului, 'l obligă ca până în jumătate lună de la numirea sa, să facă raport judeului-comisar asupra cauzelor, caracterului și circumstanțelor falimentului, dându-i tot-odată un compt sumar de starea aparentă a masei. El mai este îndatorat a prezenta la finele fie-cărei luni delegațiunei creditorilor un prospect succint despre administrațiunea sa, cum și un tablou despre depozitele efectuate cu acte justificative. În cas de neglijență sau abateri de la îndatoriri, tribunalul 'l poate revoca și înlocui *ex-officio*, séu după cererea creditorilor; séu 'l poate amenda cu parte ori totalul remunerațiunii; séu 'l poate destitui și face responsabil ca pe ori-ce mandatar de daune-interese. În fine tribunalul poate, în cas de malversațiunii în administrațiunea ce a avut-o, să 'l condamne până la macesimul închisprei, cum și pe aucsiliarii săi.

Dispozițiunile enunțată fac marele merit al unei legislațiuni înțelepte, ce folos însă! că n'au fost cătuși de puțin bine aplicate. Poți să dai unui popor cele mai bune legi, totul este în deșert, dacă nu ai și persoanele cari să știe séu să voiască a le aplica sincer. Hârtia, cerneala și condeiul sunt perfect bune; când însă scriitorul nu este bun, cum poți să preținzi o scriere caligrafică! Fără îndoială nu inutil a strigat și strigă lumea asupra falimentelor, că au devenit o plagă socială. Pe lângă alte cauze cari fac obiectul unui alt articol, să mărturisim clar și neted că aplicațiunea procedurii falimentelor nu se face după prescripțiunile legii. Vina este a noastră celor cari aplicăm rău legea, adică a sindicilor, delegațiunei creditorilor, judecătorilor-comisari și tribunalului de comerț. Unde este lista Camerei de Comerț, și pentru ce tribunalul nu recrutează personalul obicinuit din acea listă? Pentru că *fama divulgat*, că s'au găsit sindicii cari au cerșit recomandațiuni de la puternicii zilei, și cari recomandațiuni au importunat într'atât pe tribunal, că a trebuit să devieze! Pentru ce justiția a dat într'un an unora mai multe sindicate și le-a acordat sume exorbitante; iar altora, și celor mai mulți nu le-a dat nici un sindicat? Favoritismul este o nenorocire care ajunge să devină o deprindere tolerandă și tolerată, pare că ar fi o societate de *mutuo soccorso*; dar care fatalmente se întoarce în dauna legilor și prin urmare a tuturilor. Cine apoi ne poate afirma, dacă sindicii 'și-au făcut tot-d'a-una datoria lor?

That is the question! Ce să mai zicem de secretarii și samsarii comerciali, cari mișuie în să'ile tribunalului, și cari au devenit un scandal public. Atâtea și atâtea abateri s'au întors în dauna comerțiului pe care 'l-a costat foarte mult, și pe conta legislațiunei care n'are a face nimic întru aceasta. Iată ce a provocat pe d. Ministru al justiției ca să atingă legiuirea, căci a venit cu un proiect modificând multe dispozițiuni din legea falimentului. În un moment de indignare însuși d-sa nu esită în expunerea de motive să exclame: „*Se întâmplă din nenorocire une-ori, că sindicul care ar trebui să fie auxiliarul justiției devine avocatul falitului! Tot răul provine din greșita recrutare a personalului*“. Noul proiect s'a și votat de Senat, și actualmente se găsește în desbaterile Camerei deputaților. S'au introdus mai multe inovațiuni, pe care ne vom grăbi a le semna acum. În proiectul guvernului se prevedea instituirea unei comisii ad-hoc, care să fie compusă din două consilieri ai Curții de Apel delegați, procurorul general al Curții apelative, decanul corpului de avocați și președintele tribunalului de comerț. Această comisiune era să aibă misiunea să confecționeze la fie-care trei ani lista personalului din care tribunalul urma să recruteze pe sindicii. Persoanele eligibile apte pentru a obține sindicatul erau să fie: avocații titrați, foștii magistrați și comercianții români patentari de clasa I și II. Cu ocaziunea însă a discuțiunilor în Senat d. ministru a revenit asupra proiectului, și s'a introdus prin cale de amendament un mod cu totul nou asupra recrutării sindicilor. Pe când în vechiul cod comercial se numiau de adunarea creditorilor cu majoritate de voturi, pe când în actuala lege sindicii se numesc de tribunal după o listă confecționată de Camerele de comerț, pe când proiectul guvernului de care este vorba institua o comisiune ad-hoc pentru confecționarea unei liste de personal din care să se recruteze sindicii: acest din urmă proiect amendat, votat de Senat și supus deliberării Camerei deputaților stabilește a se face numirea sindicilor prin decret regal, trebuind a fi câte un sindic pentru fie-care tribunal de județ; afară de Ilfov unde unde vor fi trei, și la Iași unde vor fi două. Vom avea de aici înainte *sindicii-magistrați*, în genul cum s'a înființat în Elveția prin legea din 11 August 1889 pusă în aplicațiune la 1 Ianuarie 1892. Sindicul după viitoarea lege nu

va mai fi ca până azi un administrator al avereii falitului, cu misiunea de a conserva și lichida între creditorii, el nu va mai fi numai un simplu auxiliar al justiției; ci va deveni un alter judecomisariu, un magistrat în puterea cuvântului. Pe lângă actele de administrație ce va face sub dependența judeului comisar titular, el este depositariul judeciar al avereii și actelor falitului, și un ajutător al judeului instructor în descoperirea probelor pentru fraudă. Nu știm foloasele ce a produs acest sistem în Elveția, fiind prea de curând introdus; însă acolo unde sunt puține falimente, nu ne îndoiim că legea este utilă. La noi unde falimentele sunt numeroase și complicate, și mai cu seamă la București, nu știm dacă legea va atinge scopul ce s'a propus, nu știm dacă nu va costa sacrificii bănești prea mari, și dacă nu vom fi constrânși a tot mări personalul acestor sindici-magistrați.

Din toate acestea un lucru însă reese regretabil, și care trebuie să-l semnalez: este ușurința cu care se fabrică la noi legile. Se instituiește uneori câte o comisiune improvisată de un ministru, și care se compune mai rareori din persoanele cele mai competente. Aceste persoane mai tot-d'auna ocupate cu alte afaceri, au și nu timpul necesar, împrumută dispoziții de prin legiuiri străine, fie că se potrivește și nu cu moravurile noastre și cu condițiunile noastre soaciale. Alte ori, și cel mai obicinuit se procedează, că ministrul însărcinează pe câte un cap de divisiune și chiar și de birou din departamentul său ca să facă o legiuire. Acesta croește și așterne ce poate, ministrul mai îndreaptă câte ceva, și proiectul ast-fel pregătit se pun stăruințe urgente să se voteze de corpurile legiuitoare. Nu trece un an la mijloc, se vede și se resimte insuficiența legii ca să nu zicem mai mult, și imediat se revine cu nouă modificări, așa cu legea judecătoriilor de ocoale, legea timbrului, etc. etc. în cât chiar advocații cei mai cu memorie se confund în acest amalgam de legiuiri schimbăcioase. Tot ast-fel este și cu această nenorocită lege comercială. N'a trecut șapte ani de la introducerea actualei legi pe care însă n'am mistuit-o bine, și eată-ne că venim cu o nouă legiuire modificătoare. Se face acest proiect, se supune Senatului, și abia încep desbaterile că-i găsim insuficiența și revenim prin amendamente asupra lui cu modificări esențiale. Nu scim, mult timp are să dureze astă stare de lucruri? Era un proiect de lege făcut din

inițiativa D-lui Eugeniu Stătescu, fost ministru de justiție în cabinetul repos. I. C. Brătianu, pentru înființarea unui *Consiliu legislativ*. Ideia a fost salutară căci curma cu răul ce ne roade de a face legi nefolisitoare și nepotrivite. De cât s'ar cheltui atâția bani cu alte organizări pentru care poate n'a sosit încă timpul nici nevoia impune, pare-mi-se ar fi cel mai neapărat lucru să se introducă un *Consiliu legislativ*, având personalul său alcătuit bine înțeles din oameni erudiți și versați în știința dreptului și în științele de stat.

În privința celor lalte inovațiuni admise în proiectul votat de Senat sunt: declararea de secrete a actelor, registrelor și listelor de proteste, desființarea delegațiunei creditorilor, și înlocuirea lor prin comisiuni ad-hoc compuse din creditorii, pe care tribunalul comercial le poate convoca orîde câte-ori crede că este oportun a se lua vre-o măsură ce i s'a propus. În al doilea punct este interdicțiunea de a încheia concordat când falimentul constituie o bancrută frauduloasă, și pentru acei cari dau falimente pentru a doua oară. Asemenea obligațiunea care ficsează la 40 % cota minimală cu care se poate face concordat, și în fine facultatea ce se lasă tribunalului de a omologa și nu concordatul, după cum mai bine va aprecia. În scop de a nu se crea majorități fictive în detrimentul minorității masei creditorilor, proiectul prescrie ficșarea creanțelor în mâinele ultimului purtător pe dată ce falimentul este declarat. În fine reabilitarea falitului se înconjoară de forme și de publicitate, pentru a nu se da loc la surprinderi, și se prevede îndatorirea pentru tribunalele de comerț de a aresta pe cei faliți, în contra cărora se descoper indicii de fraudă.

Vineri, 28 cor., la Cameră sa și mai introdus iărăși de d. ministru câte-va amendamente provocate parte de memoriul comercianților Capitalei, cari admițându-se, legea sa reîntors la Senat spre a se revedea și vota pentru a se putea pune de îndată în aplicație. Vom reveni în numărul viitor.

Petre Borș.

— o —

*Cum se consideră condițiunile ilicite, contrarii
ordinei publice și bunelor moravuri din un
testament sau o donațiune? — Anu-
lează testamentul și donațiunea
ori se consideră
ca nescrise?*

În legiuirea franceză se află dispozițiunea articolului 900, după care condițiunile imposibile, contrarie legilor, ordinei publice și bunelor moravuri, nu anulează dispozițiunea întregă a testamentului, dar acele condi-

țiunii se socotesc ca și cum nu ar fi fost scrise. Legiuitorul nostru însă n'a reprodus acea dispozițiune, și de aici controversă în doctrină și jurisprudență. Curtea de Casație, prin trei decisiuni din 1884, a declarat că acele condițiuni nu atrag nulitatea testamentului. Reproducem considerantele decisiunei No. 125 din 24 Martie 1884, pronunțată între d-na Ecaterina Chirculescu și d-nul G. Vernescu :

«Considerând că nici un text de lege n'a prevăzut nulitatea absolută a testamentelor din cauză că în conținutul lor ar exista o clausă ilicită, că pe lângă aceasta mai reese că clausile ilicite cuprinse în corpul unui testament nu pot da loc la nulitatea lor și din împrejurarea că legiuitorul când a voit să declare asemenea nulități a prevăzut anume în art. 803 cod civil unde se vorbește despre substituțiuni.

«Că dacă art. 5 din codul civil oprește de a se déroga prin convențiuni sau dispozițiuni particulare la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri, aceste prohibițiuni nu are sancțiune espresă la testamente, ci numai la convențiuni, art. 1008 codul civil; că de asemenea nu se poate deduce nulitatea testamentului și din împrejurarea că legiuitorul în redacțiunea codicelui civil n'a reprodus și art. 900 cod. civil francez, de oare-ce nulitățile sunt de drept strict, și de oare-ce supresiunea zisului articol din codicele nostru se explică în destul prin inutilitatea unei dispozițiuni care de sine se sub înțelege, după cum pentru același cuvânt, se ved asemenea omise în legea noastră art. 109 și 903 din cod. civ. francez, că prin urmare în fața celor expuse testamentul defunctului G. Vernescu neputând fi afectat de nulitate din împrejurarea că s'a prevăzut într'ansul o clausă care nu este admisă de lege și care trebuie înlăturată, mijlocul este nefondat.

Regula din articolul 900 francez, s'a împrumutat din dreptul roman. Motivele ce au determinat pe Romani întru a o sancționa, sunt, după unii, credințele religioase, după care, cu moartea părintelui de familie, sacrificiile de familie, ce le făcea *pater familias*, erau amenințate a se stinge, dacă un altul nu i-ar fi luat locul îndată spre a le continua; de aceea se și zicea că eredeile continuă persoana defunctului, ca nu cum-va să se întrerupă sacrificiile: *Haereditas personae defuncti vices sustinet*. În adevăr găsim în Cicerone de *legibus* 11, 19, următoarele cuvinte: «*De sacris autem..... haec sit una sentinția ut conserverentur semper et deinceps famillias prodantur, et, ut in lege posui, perpetua sint sacra. Hoc posito haec iura pontificum auctoritate consecuta sunt, ut ne morte quidem patris famillias sacrorum memoria occideret et his essent ea adjuncta ad quos ejusdem morte pecunia venerit*».

Alții invoacă ca motiv al regulii, pe lângă necesitatea de a se continua sacrificiile familiei, și interese private ca acele care privesc pe creditorii mortului, spre a ști cui să se adreseze pentru plată: *Quare autem amnino tam proba passessio et usucapio concessa sit, illa ratio est, quod voluerunt ut teres maturius hereditates adiri, ut essent, qui sacra facerent, quorum illis temporibus summa observatio fuit, et ut hereditores habarent à quo suum consequerentur*.¹⁾

La Romani rațiunea acestei reguli era continuarea sacrificiilor de familie în locul stăpânului care s'a dus

din lume (*qui abiit*) și la sacrificii, cum ne spune Gaius, bătrânii țineau foarte mult.

Moștenitorul, *heres* de la *herus* (stăpân)¹⁾ continua și rămânea în locul fostului stăpân.

În dreptul roman dară, regula, despre care ne ocupăm, era dictată de credințele religioase, și de aceea în orî-ce testament, trebuia să se cuprindă instituțiunea unui erede; de altă parte testamentele se bucurau de o mare favoare la Romani, în cât se credea rușinos pentru un *pater familias*, să moară *ab intestat*. Se mai poate adăogi către toate acestea și considerațiunile trase din organizarea familiei, unde era un singur șef, cu puteri nemărginite, având dreptul de viață și de moarte asupra tuturor membrilor agnați ce compunea familia, de aceea găsim în *Fabula Quinta. III*: „*Uti Legassit Super Pecunia Tutelave Suae Rei, Ita Jur Esto*.” De asemenea întâlnim: „*Pater familias uti disposuerit de bonis suis et liberorum suorum tutela, ita port mortem ejus observator*.”

La Romani, cu toată favoarea acordată testamentelor, cu tot caracterul sacru și religios pe care se reazămă regula că, în testamente, condițiile imposibile, se considerau ca nescrise, cu toată necesitatea ce decurgea din unitatea familiei romane și a puterii absolute a părintelui de familie; totuși erau împărțiți în două tabere opuse, juriconsulții: Proculeeniți nu o admiteau și erau de părere că condițiile imposibile ilicite, anulau întregul testament; iar Sabinieniți le considerau ca nescrise și testamentele, de valabile. Gaius care aparținea la școala Sabinienilor se îndoește că opinia acestora ar fi rațională: *et sane vix idonea diversitatis ratio reddid potest*²⁾

Cu toate acestea, chiar în dreptul roman, condițiunile imposibile, derisorie, inepte, contrarie legilor și bunelor moravuri, aduceau nulitatea testamentului, când testatorul a ținut la îndeplinirea acelei condițiuni, sau când rezultă în mod clar, din împrejurări, că el a înțeles în mod riguros să subordoneze liberalitatea, la condiția pusă de el în testament³⁾. Juriconsulții romani când erau să se pronunțe asupra validității unor testamente, sub condițiuni imposibile, derisorie, contrarie bunelor moravuri, se întrebau, dacă testatorul era zdravăn la minte (*compes mentis*).

Asupra unui testament, prin care se impunea eredului instituit de a asvîrli în mare rămășițele testatorului, juriconsultul Modestin răspunde: *Sed hoc prius inspiciendum est, ne homo, qui talem conditionem posuit neque compos mentis esset*⁴⁾.

1) § 7. De heredum qualitate et differentia 2, 19: Pro herede enim gerere est pro domino genere: veteres enim heredes pro dominos appellabant.

2) Gaius, Dom. III, 98, „Idem si quis sub ea condicione stipuletur, quae existeret non potest (vel) uti si digito coelum tetigerit, inutilis est stipulatio, sed legatum sub impossibili condicione relictum nostri praeceptores proinde valere putant, ac si ea condicio adjecta non esset: diversae scholae auctores non minus legatum crinita existimant, quam stipulationem, et sans vix idonea diversitatis ratio reddi potest.”

3) Lg. 14, 27 pr. h. și 28, 7.

4) Lg. 27 D. Cart. XXVIII, tit. VII.

Când un testament era sub condiție posibilă, dar devenea, în urmă imposibilă, cum condițiunea de a elibera pe sclavul Stichus, iar sclavul a murit, și prin urmare condițiunea nu se mai putea realiza, în acest cas, cădea întreaga dispozițiune testamentară¹.

După ce am arătat dispozițiile din dreptul roman, motivele care au necesitat primirea regulii, nemulțumirea Proculianilor, și excepțiile ce regula suferă, să arătăm ce motive a determinat pe legiuitorul francez de a adopta aceeași regulă.

Cea întâia dispozițiune asupra acestei materii o găsim în legea de la 5 — 12 Septembrie 1791: «relativ la clausele imperative sau prohibitive înserate în donațiuni, testamente sau care ar fi contrară cu legile sau bunile moravuri care ar atinge libertatea religioasă a donatorului, a moștenitorului sau legatorului, care ar genera libertatea ce o are, ori de a se căsători chiar și cu o anumită persoană, sau de a îmbrățișa cutare meserie, cutare funcțiune sau profesiune, sau care ar tinde de al întoarce de la împlinirea datoriilor impuse, și de la exercitarea funcțiunilor deferite prin constituțiune, cetățenilor activi și eligibili, este socotită nescrisă».

Această lege inspirată de considerațiuni politice nu visa condițiunile imposibile, căci de ele n'avea teamă, neputându-se realiza.

La redactarea codului Napoleon s'a primit redacțiunea art. 900 în această cuprindere: «*In ori-ce dispozițiune între vii sau testamentară, condițiunile imposibile, acelea care vor fi contrare cu legile sau cu moravurile, se vor socoti ca nescrise*».

Să dăm motivele pe care, Barère, în ședința de la 5 Septembrie 1791, le-a invocat: «Nu sunt eu numai, zise el, care reclam adoptarea acestui articol, e însăși constituțiunea, este necesitatea de a asigura maximele sale și de a întări spiritul său; aceasta este mijlocul de a opri efectele nenorocite a intoleranței civile și religioase; este nevoie de a pune niște mărginiri drepte la prejudiciile și la despotismul câtor-va cetățeni cari, neputând să se încovoie la principiile de egalitate politică, și de toleranță religioasă, proscriu de mai înainte, prin niște acte ocrotite de lege, exercițiul funcțiunilor publice, unirea copiilor lor cu femeile pe care ei le numesc mojițe, (*roturi erès*) sau cu niște persoane care exercită un alt cult, sau care au o altă opinie politică. În toate zilele se văd testamente prin cari niște părinți, instituind moștenitori, le impun condițiuni contrare cu libertatea civilă, cu toleranța religioasă sau cu egalitatea constituțională. Se vede cât de colo că acesta nu este de cât un mijloc dat de legea civilă și legea veche pentru a scăpa de imperiul legii politice și moderne; că nu e de cât o subversiune a dușmanilor constituțiunii prin niște testamente sau donațiuni, căci însuși binefacerile aceste sunt otrăvite de duhul intolerent și aristocratic. Să vă feriți ca, din sinul chiar al acestei re-

voluțiuni, legea să dea ajutorul său la opiniunile dușmane egalității și libertății, ce le ați stabilit. Să aveți teamă ca părintele fanatic, testatorul intolerant, donatorul dușman al constituțiunii să lovească după placul lor cu exheredarea, niște copii sau legatari; să aveți teamă că testatorii și donatorii însărcinează cu condițiuni imperative sau prohibitive a drepturilor și a darurilor pe care legea trebuie să le desbrace de vechile prejudicii. Altmintrelea constituțiunea s'ar viola fără nici o pedeapsă; ura asupra revoluțiunii se va ascunde sub formele respectabile a voinței murinzilor sau a generosității donatorilor; în sfârșit aristocratul, intolerantul, și dușmanul principiilor constituțiunii noastre vor porunci încă din mormintul lor. Vouă vă vine datoria de a face să înceteze o contradicțiune așa de izbitoare între legile politice și legile civile, între voințele particulare și voința generală; constituțiunea singură trebuie să biruiască».

Causele dar care au silit pe legiuitor să adopte regula din art. 1 din 5 Ianuarie, anul al II și 12 Noembrie (900 cod. Napoleon) a fost revoluțiunea, o cauză politică; revoluționarii se temeau, cum zicea Barère, ca nu cum-va, ura asupra revoluțiunii să se pitulească și să se ascundă sub formele respectabile a voinței murinzilor sau a generosității donatorilor, și că nu cum-va aristocratul, intolerantul și dușmanul principiilor constituțiunii, să comandă până și după ce l'a acoperit țarina.

Să urmărim acum părerea jurisconsultilor asupra dispozițiunii din art. 900 și în urmă jurisprudența franceză.

Laurent examinează art. 900 din punctul de vedere politic și din al dreptului privat.

Ca măsură politică, marele jurisconsult, o aprobă, zicând că bine a făcut legiuitorul de pe atunci de a pus pe aceeași linie donațiunile și testamentele, căci atât unele cât și cele-lalte serveau, drept arme, acelor cari erau contra revoluțiunii din 1789.

Din punctul de vedere al dreptului privat, ea cum se exprimă autorul: «Dacă lăsăm la o parte legile politice și considerăm dispozițiunile dreptului privat, critica pe care o fac cea mai mare parte din autorii articolului 900, este cu desăvârșire înțeleasă. Înțelegem a vorbi, nu numai de asimilarea ce face legea între donațiuni și testamente, dar de regulă ast-fel cum ne-a transmis-o, din dreptul roman».

«Toullier are dreptate să zică că jurisconsultii moderni au rămas multă vreme alipiți dreptului roman ca servii la glebă. Acolo e nepriceperea ce se reproșează fără cuvânt legiuitorilor revoluțiunii».

Tot acea ce e scris în textele din Digeste trecea drept rațiune scrisă. Nu se întrebau dacă multe din aceste principii pe care cu orbire le admirau, n'aveau isvorul lor în niște idei politice sau civile care nu mai sunt ale noastre. Facultatea de a testa nu mai e astăzi, aceea ce era la Roma. La Romani, cum o zice Furgole, testatorul era un suveran pe care legea îl așeza în mijlocul familiei sale pentru a o regula și a-i face lege după voința sa. Erau interpreții cari puneau puterea testatorului mai pre sus de acea a legii. Furgole combate această falsă doctrină; ea dovedește până unde mergea

1. Idem Iulianus scribit: și Stichum manumisero, et Stichus sit occisus post mortem testatoris, in astutitionem etiam hereditatis pretium non conscenturum propter occisionem eum defecit conditio.

puterea de a testa, putere foarte logică, în ideile române fiind că părintele de familie exercita un drept de proprietate absolut asupra persoanelor și a lucrurilor. Noi nu mai cunoșteam maiestatea părintelui de familie; ea s'a dus cu cele-lalte maiestăți. Ce e în sine dreptul de a testa în dreptul modern? Domat ne spune: este o excepțiune la regulă. Succesiunea *ab intestat* este regula, ea este opera naturii; Dumnezeu e acela care face moștenitorii, spun vechile noastre obiceiuri. Dacă legea îngăduie proprietarului să dispună de bunurile sale în o măsură oare-care, pricina e că se întâmplă casuri unde se cuvine a se face excepțiune la regulă. În aceste rare întâmplări, testatorul îndreaptă acea ce e relativ încă în lege; el e socotit mai înțelept de cât legiuitorul. Cu aceasta înțelegem a zice că dispozițiunile sale trebuiesc în tot-deauna să fie dictate de rațiune. Este oare tot ast-fel când adaogă la voința sa, niște condițiuni imposibile sau ilicite? Testatorul care impune legatarului niște condițiuni pe care natura, morala sau ordinea socială le reprobează, se arată el mai înțelept de cât legiuitorul? Legea trebuie să sancționeze niște acte care sunt îndreptate contra ei, sau care n'au nici un sens după cum condițiunea este imposibilă sau ilicită? Evident că asemenea dispozițiuni nu corespund cu scopul în care legiuitorul îngăduie proprietarului, dreptul de a dispune de bunurile sale. Este a zice că nu ne aflăm în excepțiune, și că dar trebuie să ne ducem la regulă; trebuie a lăsa de o parte moștenirea testamentară pentru a ne întoarce la moștenirea *ab intestat*. A despica în două dispozițiunea, cum o face art. 900, este a nesocoti voința disposantului, fiind-că i se șterge o condițiune de la care atârna existența chiar a libertății sale. A o menținea, este a deroga la succesiunea *ab intestat* contrar cu previsionsile legiuitorului ¹⁾.

D-l Baudry Lacantinerie, după ce arată că dispoziția articolului 900 nu este rațională, se încearcă a o justifica pe considerațiunea că, în contractele cu titlu oneros, fie care din părțile contractante, au propus și primit o condiție imposibilă s'au ilicită, și că lor trebuie să li se impute, și e drept ca tot ei să sufere consecințele actului săvârșit în contra legilor, a bunelor moravuri sau ordinei publice. În contractele cu titlu gratuit numai disposantul dictează condițiunile, și se presupune că singura lui preocupățiune a fost liberalitatea, ear nici de cum îndeplinirea condițiunei; ast-fel că dacă ar fi fost pus în poziție de a alege între anularea întregii dispozițiuni, sau îndeplinirea condițiunei, el ar fi renunțat la dânsa, preferând să rămâie în picioare liberalitatea și să cadă condiția.

Noi vom decide deci, ține autorul, că *dispozițiunea ar trebui considerată ca nulă, dacă donatorul sau testatorul manifestase în un mod formal voința de a-i subordona eficacitatea, la îndeplinirea condițiunei așa că art. 900, ar apărea ca un ce interpretativ al voinței donatorului s'au a testatorului. Autorul sprijină această părere pe împrejurarea că legiuitorul din 1804 s'a deosebit în două priviri de legiuitorul din 1791, stabilind*

o diferență între contractele cu titlu oneros și actele cu titlu gratuit, și al doilea, că el a introdus și condițiunile imposibile, ear nu numai cele ilicite, cum era sub legea din 1791; că legiuitorul din 1804 lucra în un spirit de conciliațiune ¹⁾.

Jurisprudența Curții de casație este următoarea: când s'a recunoscut în fapt că condițiunea ilicită a fost cauza determinantă și scopul dispozițiunei, existența unei cauze licite ridică ori-ce efect obligațiunei conform art. 1131.

Arntz consideră dispozițiunea articolului 900 ca nelo-gică, contrară rațiunei și principiilor generale de drept, în contradicere cu tendința codului, de a nu favoriza donațiunile în paguba moștenitorilor *ab intestat*. Autorul, considerând caracterul excepțional și derogatoriu la dreptul comun, deduce:

1. Dacă condițiunea era de natură a presupune că disposantul nu era sdra-văn la minte, s'ar putea com-plecta și cu alte probe.

2. Dacă imposibilitatea fizică, morală sau legală nu era cunoscută de disposant și cunoscută de gratificat, și că acesta ar fi indus în eroare, dispoziția trebuie anulată ca fiind bazată pe o eroră substanțială.

3. Articolul 900 este aplicabil numai când *condițiunea* este sau posibilă sau licită, nu însă când cauza e ilicită, bună oară: testatorul impune gratificatului un act de răsbunare contra dușmanilor săi și gratificatul acceptă; aici e o convențiune basată pe o cauză ilicită.

4. Dacă liberalitatea era subordonată esecutării condițiunei, atunci se anulează în total ²⁾.

(va urma)

D. Chebapci.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA I

Audiența de la 13 Februarie 1895

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Ana Som cu Amadeu Lăzărescu

Esecutare.—Ultimul act de esecutare.—Care este ultimul act de executare.—Dacă se face vre o distincțiune în această privință când esecutarea are de obiect mobile sau imobile.—Dacă când esecutarea are de obiect imobile se face vre o distincțiune între esecutarea conform regulamentului de hotărnicii și între ori ce alt fel de esecutare.—Care este în asemenea casuri ultimul act de esecutare.

Ultimul act de esecutare se determină în mod variu, dupe cum esecutarea are de obiect mobile sau imobile.

Când esecutarea are de obiect imobile, se face iarăși o distincțiune: Dacă este vorba de esecutare conform regulamentului de hotărnicii, în asemenea cas, ultimul act de esecutare este determinat și regulat prin art. 34 din regulamentul de hotărnicii.

Când este vorba de ori ce alt fel de esecutare, având de obiect imobile, întru cât hotărârile defini-

1) Vezi în același sens expunerea de motive de Bigot Préaménen la contracte (Loevé, t. XII p. 338).

2) Arntz, vol. 2. No. 1710 și 1711.

tive sau actele autentice cu un asemenea caracter nu se pot executa de cât în temeiul unui ordin dat de instanța care a pronunțat acea hotărâre sau act investit cu titlu executoriu, și întru cât tot această instanță este chemată să constate dacă ordinul său s'a executat în totul, ultimul act de executare nu trebuie considerat ca îndeplinit în momentul când agentul care a executat o hotărâre a încheiat procesul-verbal și l'a prezentat la grefă, ci atunci când tribunalul a examinat actul de executare și a declarat, prin încheierea sa că executarea a avut loc în conformitate cu legea.

Decisiunea No. 74/95. — Casată decisiunea Curței de apel București, secția I, No. 128/94; dată între Ana Som ca tutoare a minorilor săi copii și Amedeu Lăzărescu.

S'a citit raportul făcut în cauză de D-l consilier I. Prodan.

S'a ascultat: D-l Disescu, avocatul recurente Ana Som în desvoltarea motivelor de casare și D-l Constantinescu avocatul intimatului Amedeu Lăzărescu în combateri precum și D-l Procuror de secție Cîrnă Oeconomu în concludiuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Curtea a dat o eronată interpretare art 403 din pr. civ., dicând că ultimul act de executare este procesul-verbal dresat de portărel la fața locului, pe cât timp ultimul act vizat de art. 403 este încheierea Curței sau a tribunalului a cărei hotărâre se execută și prin care se declară efectuată executarea.»

Având în vedere, sentința supusă recursului din care se constată, că recurenta continuând după moartea bărbatului său, cu exploatarea pădurei *Vânători-mari* sau *Corbeanca*, pe care o cumpăraseră soțul său de la d-l Cazotti, reprezentat după deces prin fiica sa d-na Văcărescu, pentru o datorie a soțului său de 30000 lei, ce mai datora din prețul vânzării acelei păduri, a fost espulată din exploatarea acelei păduri de către D-nul Amedeu Lăzărescu, care devenise cesionar al acelei creanțe de 30000 lei și care investise cu formula executorie acel act de creanță.

Că numita recurentă, făcând contestațiune la tribunal pe motivul că creditorul urmăritor avea dreptul prin creanță la sumă, iar nu la a o espulsa din exploatarea pădurei, tribunalul și Curtea i-a respins-o pe motivul că intimatul Amedeu Lăzărescu fiind pus în posesiune dresa-pădurei și că actul de punere în posesiune dresa-de agentul de urmărire, o dată pus la dosar, ori-ce contestațiune este tardivă, ultimul act de executare fiind îndeplinit ;

Având în vedere că în recursul de față, cestiunea supusă judecății acestei Curți, este aceea de a se ști ce se înțelege prin ultimul act de executare de care vorbește art. 403 pr. civ. și cum se constată el ;

Considerând că în ultimul act de executare, are a fi determinat în mod variu după cum executarea are de obiect mobile sau imobile, că aceasta reiese din complexul dispozițiilor din procedură.

Că în deosebiri când executarea are de obiect imobile, ca în speță, avem a distinge dacă e vorba de executare conform regulamentului de hotărnicie, în care cas ultimul act e determinat și regulat prin art. 34 din acel regulament sau de ori-ce alt fel de executare având de obiect imobile.

Considerând, că după procedura art. 372 și urm. hotărârile definitive sau actele autentice cu un asemenea caracter, nu se poate executa de cât în temeiul unui ordin care se dă de instanța care a pronunțat acea hotărâre sau act de investit cu titlu executoriu ;

Că dar în virtutea unei asemenea proceduri, instanța care a dat ordinul de executare, tot ea este chemată de a constata dacă ordinul său s'a executat în totul ;

Că, ast-fel fiind, ultimul act de executare nu trebuie să fie considerat ca îndeplinit în momentul când agentul, care a executat o hotărâre a încheiat prescriptul său verbal și l'a prezentat la grefă, cum se susține de trib. și Curte pe baza art. 602 pr. civ., ci atunci când tribunalul care a dat ordinul de executare a examinat actul de executare prezentat de agent și a declarat prin încheierea sa că executarea a avut loc în conformitate cu legea ;

Că, dar, până când instanța care a dat ordinul de executare nu a încheiat și jurnalul său, că executarea s'a făcut legal, contestațiunea la executare din partea celui vătămat este tot-d'auna admisibilă ;

Considerând, că în specie, din decisiunea atacată cu recurs se constată că, un asemenea act de procedură din partea magistraților cari au dat ordinul de executare, nu a avut loc, și prin urmare simpla depunere la grefă a actului de executare de către agentul de urmărire nefiind suficientă pentru a se considera că ultimul act de executare s'a îndeplinit, decizia Curței care admite soluțiunea contrară violează principiile sus arătate și deci urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, Curtea, casează etc.

Audiența de la 13 Februarie 1895.

Președenția d-lui N. MANDREA, Președinte

Bârzescu cu Căpitan Ciulei

Delegațiune.—Dacă delegațiunea ce se dă unui judecător pentru executarea unui act de jurisdicție, cum ar fi executarea unei hotărâri, trebuie dată de președinte sau de completul instanței.

Veri-ce măsuri, au a se ordona în cursul unei judecăți, trebuie să se facă de toți judecătorii cari compun jurisdicția, nu însă numai de președinte, pentru că nu sunt măsuri cari se iau în virtutea puterii discreționare a președintelui.

Ast-fel după cum procedurile preparatorii se ordonă de judecătorii cari compun-jurisdicția, de asemenea și delegația unui judecător pentru executarea unui act nu de administrația interioară ci de jurisdicția *) trebuie făcută de completul tribunalului, nu numai de președinte.

Deci-iunea No. 69.—Respins ca nefondat recursul făcut contra decisiunei Curței de Apel București, secția I, No. 97/94 de Bârzescu prin procurator D. C. Popescu cu Căp. Ciulei.

S'a citit raportul dresat în cauză, de d-l Președinte N. Mandrea.

S'a ascultat: d-l V. Lascar, avocatul recurentului Bârzescu în desvoltarea motivelor de casare, și d-l M. Antonescu, avocatul intimatului Căp. Ciulei, în combateri-

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare,

«Greșită aplicare, violarea art. 32 Reg. de hotărnicii și eroare de fapt de oare-ce din dosarul tribunalului rezultă că judecătorul, care a executat hotărârea 7/92 a tribunalului Olt, a fost însărcinat de tribunal a executa această lucrare prin jurnalul No. 2784/81, afară de aceasta chiar dacă nu ar fi avut această însărci-

*) Cum ar fi executarea unei hotărâri. (N. R.)

nare de la tribunal, ci de la Președintele tribunalului, executarea este valabilă, de oare-ce declarațiunea este un act de administrație interioară, care se dă de președinte și titlu VI din Reg. de hotărnicii nu prevede sub pedeapsă de nulitate îndeplinirea acestei formalități.

Având în vedere că Curtea prin deciziunea sa admite contestațiunea făcută de Căpitan Ciulăi contra executării deciziunii a acelei Curți cu No. 365/74 și No. 4/80 date asupra confirmării planului și hotărniciei moșiei Ibănești Pulașul sau Gura Dășagilor, pe motivul că judecătorul tribunalului Olt, care a făcut executarea n'a fost delegat de tribunal cum prescrie art. 32 din regulamentul de hotărnicii, ci numai de Președintele tribunalului;

Considerând că deciziunea supusă recursului constată anume printr'un considerant că judecătorul n'a fost delegat de trib., ci numai de Președinte;

Că pe lângă acestea părțile înaintea Curței n'au contestat faptul delegării numai de Președinte;

Că dacă contrariul se afirmă de partea recurentă, partea aceasta din motiv are a se respinge ca neesactă și ca ne dovedită;

Considerând în cât privește partea a II a motivului;

Că sub acest raport motivul are a fi respins ca neîntemeiat, de oare-ce orîce măsuri ce are a se ordona în cursul unei judecări trebuie să se facă de toți judecătorii cari compun jurisdicția, nu însă numai de președinte pentru că nu sunt măsuri cari se iau în virtutea puterii discreționare a Președintelui.

Că precum procedurile preparatorii se ordonă de judecătorii cari compun jurisdicția, asemenea și delegația unui judecător pentru executarea unui articol nu de administrație interioară, ci de jurisdicție, ceea-ce confirmă art. 32 din hotărnicii;

Că dar Curtea bine a procedat când a anulat executarea. Pentru aceste motive, Curtea, respinge etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA II

Audiența de la 12 Aprilie 1895

Președenția D-lui **GR. LAHOVARI**, Președinte

Philip Th. Apostol cu Hristache Curte Gane

Drept electoral.—Naționalitate.—Dacă persoana scutită de armată ca străină se poate bucura de drepturile electorale în România.

Naționalitate.—Dacă românul care se pune, chiar pentru un scurt timp, sub o protecțiune străină, pierde calitatea sa de român. (Art. 17 din codul civil.).

1) O persoană care a fost scutită de armată pe motiv că este supusă străină, se consideră ca străină și nu se poate bucura de drepturi electorale în România.

2) Calitatea de român se pierde când un român a primit a se pune, chiar pentru un scurt timp, sub o protecțiune străină.

Deciziunea 292/95. — Admis apelul făcut de Philip Th. Apostol contra sentinței electorale No. 69/95 pronunțată de tribunalul Brăila în proces cu Hristache Curte Gane.

S'a citit raportul făcut în cauză de D-l consilier D. Tacu.

S'au ascultat: D-nii C. Cociași și Eugen Stătescu avocații apelantului Philip Th. Apostol în susținerea apelului și D-l C. Boescu avocatul intimatului Hristache Curte Gane în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere că apelantul cere ca, reformându-se sentința apelată, să se șteargă Hristache Curte Gane din colegiul întâiu de cameră și de senat din județul

Brăila și din colegiul întâiu comunal din orașul Brăila, ca fiind străin;

Având în vedere că apelantul, în dovedirea cererii sale, a prezentat certificatul No. 5532 din 27 Ianuarie 1895, al depositului de recrutare al județului Brăila, din care se constată că Hristache Curte Gane s'a servit în anul 1879, pentru a fi scutit de serviciul militar, de pașaportul sârbesc No. 1074, recunoscut de Ministerul de externe român prin ordinul No. 12317/79, și a și fost dispensat de armată ca supus sârb;

Că față cu acest act, faptele ce invoacă intimatul spre a stabili că tot-d'a-una și-a exercitat drepturile civile și politice, nu pot constitui o dovadă că dînsul, care s'a bucurat de o protecțiune străină, ca străin, este cetățean român cu dreptul de a fi alegător;

Având în vedere că intimatul invoacă astă-zî, prin apărătorul său, că dînsul este român, născut în țară din părinți români, și nu a putut să și piardă această calitate prin simplul fapt că s'ar fi servit la un moment dat, în mod provisor, de pasport străin;

Având în vedere că chiar de ar fi exact, că intimatul Gane ar fi născut din părinți români, totuși după articolul 17 al. c., din codul civil, calitatea de român se pierde chiar în cazul când, pentru un scurt timp, cine-va a primit a se pune sub o protecțiune străină;

Că așa fiind, apelul este întemeiat și cată a se admite;

Pentru aceste motive, Curtea admite apelul și ordonă ștergerea lui Hristache Curte Gane din listele electorale.

INFORMAȚIUNI

Joi 27 cor. Comercianții Capitalei prin delegații lor D-nii: *Ruse Rusescu, Dimitrie Petrescu și Luca Niculescu* au prezentat un important memoriu D-lui Ministru de Justiție și D-lui Președinte al Camerei relativ la legea falimentelor prin care se cerea: 1) Ca actele de protest să fie declarate de publice iar nu de secrete, după cum se declarase de Senat, și 2) Ca să se fixeze un maximum de termen de 6 luni în care faliții să și achite cotele concordate.

D-l Ministru și Camera cu ocaziunea discuțiunii legii Vineri 28 cor., ținând compt de dreptele cereri ale Comercianților le-au admis și prin amendamentele propuse au declarat de publice actele de protest și a fixat 18 luni ca maximum de termen în cari faliții să și plătească ratele concordate.

Judecătorilor-Sindică li s'au fixat pe lângă leafă și o diurnă: celor din București câte 150 lei pe lună iar celor din Iași, Covurlui și Craiova câte 75 lei. Plata lor se va avea a face de către Stat, care însă va percepe de la fie-care faliment câte 2.75 % la întreaga sumă de activ fixată prin inventar. În nici un cas suma percepută nu va fi mai mare de 20.000 lei.

Legea s'a întors din nou la Senat spre a se vota, după care imediat se va și promulga și pune în aplicare.

Am onoare a încunoștiința pe onor. Public că la 23 Aprilie a. c., am luat în posesiune farmeia proprie „**LA FOȘORUL DE FOC**” situată Calea Moșilor 78.

EMIL BÜLL

[Fost diriginte al Farmaciei Brus din Calea Victoriei]